

Datum: 19. 05. 2021

Številka: 091-19/2021-1

15. SEJA PREDSEDSTVA SOS – V FOKUSU:

- Večletni finančni okvir 2021-2027 in skupna kmetijska politika po letu 2020 -
- Vloga občin na področju kmetijstva in razvoja podeželja –
- Predlog Zakona o zaščiti živali –
- Branjenje pred točo –
- Ukinjanje poštnih poslovalnic na podeželju -

Spletna seja, 19. 05. 2021 – županje in župani Predsedstva Skupnosti občin Slovenije so se na 15. seji srečali z ministrom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Jožetom Podgorškom na temo večletnega finančnega okvira za obdobje 2021-2027, skupne kmetijske politike po letu 2020 in vloge občin na področju kmetijstva in razvoja podeželja.

Minister dr. Podgoršek je na srečanju z županjami in župani izpostavil, da iz naslova večletnega finančnega okvira in skupne kmetijske politike EU pričakujemo 1,8 milijarde EUR sredstev za celotno obdobje. Večina sredstev bo namenjenih neposrednim plačilom v kmetijstvu, vsaj 20% sredstev bo namenjenih ozelenitvenim ukrepom ter del sredstev za intervencije v kmetijstvu. Ministrstvo za kmetijstvo trenutno pospešeno pripravlja strateški načrt porabe sredstev, pri tem pa poskuša vključevati vse ključne deležnike, med katere sodijo tudi lokalne skupnosti. Prav za slednje je pomembno področje razvoj podeželja. Ukrepi iz tega naslova bi se v prihodnje financirali iz sklada za obnovo in razvoj, nekatere stroške bi prevzela resorna ministrstva. Minister je poudaril, da imamo v Sloveniji izrazito razpršeno kmetijstvo in večinoma male kmetije, veliko jih leži na območjih z omejenimi možnostmi obdelave zemlje. Ohranjanje in razvoj takšnih kmetij je strateško pomembno že iz vidika zagotavljanja poseljenosti teritorija, vsekakor pa tudi z vidika zagotavljanja zdrave, domače hrane. Ker ministrstvo želi pri porabi sredstev čim bolj odgovoriti na potrebe lokalnega okolja želijo dati večji poudarek Lokalnim akcijskim skupinam. Minister je v pogovoru z županjami in župani izpostavil, da s sodelovanjem lokalnih akterjev lahko vzpostavimo lokalne dobavne verige in boljše cene na trgu. V postopku za doseganje tega cilja prepoznava županje in župane ter občine za pomembne akterje pri povezovanju ljudi oz. pridelovalcev in proizvajalcev na lokalnem nivoju, zato jih je prosil za aktivno podporo.

V zvezi z izvajanjem ukrepov lokalnih akcijskih skupin in ti. izvajanjem CLLD (Lokalni razvoj, ki ga vodi Skupnost), se je seje udeležil Roman Medved iz Društva za razvoj slovenskega

podeželja, kjer spremljajo program za izvajanje CLLD. Povedal je, da je do leta 2020 skozi programske dokumente oz. strukturne sklade EU bilo za namene izvajanja ukrepov v okviru CLLD namenjenih 98,5 mio EUR nepovratnih sredstev iz treh evropskih strukturnih skladov - Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR). Lokalnemu prebivalstvu ukrepi iz tega mehanizma omogočajo, da z oblikovanjem lokalnih partnerstev oz. lokalnih akcijskih skupin aktivno odločajo o prednostnih nalogah in razvojnih ciljih lokalnega območja. Zaradi zakasnitve začetka izvajanja se projekti lokalnega razvoja v Sloveniji izvajajo šele od konca leta 2016, kljub temu pa so že do sedaj na podeželju z njimi ustvarili 250 novih delovnih mest.

Opozoril je na to, da se v novi perspektivi za izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost namenja manj denarja in izrazil prepričanje, da se bi tudi v naslednji finančni perspektivi za ta namen moralo nameniti vsaj toliko sredstev kot prej. Obenem je opozoril na to, da je pri deležu sredstev, ki prihaja iz kohezijskih skladov, potrebno upoštevati pravila delitve sredstev med vzhodno in zahodno kohezijsko regijo, kar glede na stopnjo razvitosti ene in druge lahko za lokalne akcijske skupine pomeni neenak položaj.

Županje in župani predsedstva Skupnosti občin Slovenije so se strinjali, da je **potrebno za lokalne akcijske skupine oziroma lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, nameniti vsaj toliko sredstev kot v preteklem programskem obdobju, ob tem da naj večji delež sredstev prihaja iz naslova evropskih strukturnih skladov. Prav tako je predsedstvo izpostavilo potrebo po boljšem, predvsem pa bolj enostavnem izvajanju programa in poenostavitvi administrativnega dela.** Županje in župani so se strinjali, da morajo ukrepi v CLLD obsegati več komponent, med katerimi je zagotovo tudi ustrezna infrastruktura. Za doseganje boljših rezultatov pa je treba v postopek priprave ukrepov za CLLD in LEADER, ki spodbuja posameznike, občine, ustanove, podjetja, društva in druge zainteresirane na nekem lokalnem območju, da se med seboj povežejo in oblikujejo skupno razvojno vizijo in aktivno sodelujejo pri njenem uresničevanju, bolj aktivno vključi tudi predstavnike občin.

V pogovoru z ministrom Podgorškom je tekla beseda tudi o **branjenju pred točo nosnimi oblaki.** Tovrstna obramba se izvaja že od leta 1999 in deluje na principu vbrizgavanja srebrovega jodida v točo nosni oblak. Stroka (ARSO) je proti temu izvajanju, z utemeljitvijo, da ni dokazov za učinkovitost ukrepa, vprašanja pa se porajajo tudi iz zdravstvenega vidika (negativni vpliv vdihavanja srebrovega jodida). Mnenje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je, da tudi v prihodnje ne bo mogoče sprejeti predpisa, ki bi urejal to področje dolgoročno, ker ga stroka ne podpira. Sedanje sofinanciranje temelji namreč na podlagi sklepov Vlade RS in skupnega javnega naročila med ministrstvom in zainteresiranimi občinami. Županje in župani predsedstva SOS so izpostavili, da je **potrebna sistemska ureditev obrambe pred točo in sicer z ustrezno zakonsko podlago – materialni predpis,** ki bi bil trajnejši (in ne zgolj dvoletni sklepi vlade, ki niso zadostna pravna podlaga). S sistemsko ureditvijo bi se moralo določiti območje branjenja (npr. celotno slovensko ozemlje), način

izvajanja, način financiranja, financierji (določiti deleže) in sodelovanje med akterji. Prisotni so se strinjali tudi, da nastajajo **težave tudi zato, ker je na Slovenskem na tem področju monopol**, zato bi bilo primerno raziskati tudi druge možnosti za koriščenje takšnega ukrepa.

Minister Podgoršek je v zvezi z vprašanjem novega **predloga Zakona o zaščiti živali** kot najbolj pereče vprašanje izpostavil **financiranje po preteku prvih 30 dni**, ko je žival sprejeta v zavetišče. Povedal je, da bi bila ureditev, po kateri nastaja finančna vrzel med 30. in 120. dnevom v zavetišču, ko financiranje zapuščene živali prevzame država, stimulatívna za zavetišča, saj živali več ne bo dovoljeno usmrtiti. V vmesnem času bi zavetišča zagotovo pospešeno iskala nove lastnike. S tega vidika je ministrstvo prepričano v ustreznost rešitve in v to, da določbe zakonskega predloga ne bodo dodatno bremenile občinskih proračunov. Vendar pa je mnenje Skupnosti občin Slovenije negativno prav v tem delu, saj je **ministrstvo očitívno izpustilo iz perspektive tudi možnost, da je lokalna skupnost imetnik zavetišča, s čemer je dejansko strošek prenesen na občine. Zato je nujno, da se za izvajanje naloge mora zagotoviti sistemski vir.**

Iz vidika SOS ne drži tudi trditev v besedilu predloga zakona, da že sedaj in bo tudi vnaprej vse financirala država (na dva načina: prek povprečnine in po novem tudi neposredno iz državnega proračuna). V SOS poudarjamo, da gre pri zapisu za nerazumevanje ustavne ureditve področja lokalne samouprave. Povprečnina oziroma delež dohodnine za primerno porabo je lastni vir občin in ne državni transfer(!), zato je citiran zapis zavajajoč oziroma napačen in terja popravek. Razpolaganje z lastnimi viri (v okviru zakonodaje) je osnovni predpogoj za avtonomijo lokalne samouprave, s tem pa tudi za pravno in demokratično državo.

Predsedstvo Skupnosti občin Slovenije je govorilo tudi o **investicijah v predšolsko vzgojo in šolstvo**. Resorno ministrstvo je dne 10. 5. 2021 objavilo rezultate javnega Razpisa za sofinanciranje investicij v vrtcih in osnovnem šolstvu v Republiki Sloveniji v proračunskem obdobju 2021 – 2024. Na razpisu zagotovljena sredstva bo ministrstvo namenilo 13. projektom za vrtce in 27. projektom v osnovno šolstvo, od katerih sta 2 projekta za šolstvo narodnosti. Skupna vrednost izbranih projektov za sofinanciranje investicij v vrtcih je 13.076.243,99 EUR, za sofinanciranje investicij v osnovnem šolstvu 27.212.997,21 EUR in za sofinanciranje investicij v šolstvo narodnosti 1.984.140,93 EUR. Na javni razpis je prispelo 160 vlog 126 občin, od tega 67 vlog za naložbe v vrtce in 93 vlog za naložbe v osnovno šolstvo. Pri treh od teh je šlo za projekte v šolstvo narodnosti, in sicer dva v osnovno šolo in en v vrtec. Skupna vrednost vseh na razpis prijavljenih investicij znaša dobrih 91,6 milijona evrov.

Glede na izjemno obsežne potrebe predsedstvo SOS poziva Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, da zagotovi dodatna državna sredstva za sofinanciranje investicij v predšolski in šolski prostor. Skupnost občin Slovenije bo prav tako na Državni svet RS naslovila pobudo za odprtje razprave glede sofinanciranja investicij v vrtce in osnovno šolstvo.

Ponovno izpostavljena tema na predsedstvu Skupnosti občin Slovenije je bilo **ukinjanje poštних poslovalnic oziroma preoblikovanje pošt v pogodbene pošte, tudi v krajih, kjer je to edina pošta**. Trenutno se s tem stanjem spopadajo v občini Žetale. S tem se nadaljuje trend siromašenja lokalnih okolji in prebivalstva na podeželju, kar je popolnoma nesprejemljivo. Predsedstvo SOS je ponovno poudarilo, da je nujno **potrebno tak trend ustaviti z vidika ohranjanja poseljenosti in dostopa ljudi** po vsej Sloveniji **do osnovnih storitev** po enaki kakovosti. Izpostavilo je, da država namenja sredstva za javni prevoz iz državnega proračuna, ki kot dejavnost ne proizvaja dobička, medtem ko sredstev za pošte na podeželju ne želi prispevati, kljub temu, da poštne storitve letno proizvedejo dobiček, kar pa je nesprejemljivo za lokalne skupnosti in njihove prebivalke in prebivalce.

Lep pozdrav,

Jasmina Vidmar, l. r.
generalna sekretarka SOS

***

Skupnost občin Slovenije je največje reprezentativno združenje lokalnih skupnosti v Sloveniji, ki šteje 179 občin članic. Občine članice prihajajo iz vseh področij Slovenije, županje in župani pa so vseh političnih prepričanj. Združuje jih prepričanje, da je za razreševanje mnogih problemov, s katerimi se občine srečujejo, potrebno sodelovati, izmenjavati izkušnje (tudi s tujino), širiti vedenje in znanje ter združevati moči.